UCHWAŁA NR XV/114/2011
RADY POWIATU ŁOWICKIEGO
z dnia 21 grudnia 2011 roku

w sprawie „Powiatowego Programu Aktywności Lokalnej na lata 2012-2014"

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3,4,5 oraz art. 12 ust. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm. z 2002 roku Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 200 poz. 1688, Nr 214 poz. 1806, z 2003 roku Nr 162 poz. 1568, z 2004 roku Nr 102 poz. 1055, Nr 167 poz. 1759, z 2007 roku, Nr 173 poz. 1218, z 2008 roku Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458, z 2009 roku Nr 92 poz.753, Nr 157 poz. 1241, z 2010 roku Nr 28 poz. 142 i 146, Nr 40 poz. 230, Nr 106 poz. 675 z 2011r. Nr 21 poz. 113, Nr 149 poz. 887) w związku z art. 19 pkt. 1 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 Nr 202 poz. 1551, Nr 219 poz. 1706, Nr 221 poz. 1738, z 2010r. Dz. U. Nr 28 poz. 146, Nr 40 poz. 229, Nr 81 poz. 527, Nr 125 poz. 842, Nr 217 poz. 1427, z 2011r. Nr 81 poz. 440, Nr 106 poz. 622, Nr 149 poz. 887) i art. 6.1 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493, z 2009 roku Nr 206 poz. 1589, z 2010r. Nr 28 poz. 146, Nr 125 poz. 842, z 2011r. Nr 149 poz. 887) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Uchwala się **„Powiatowy Program Aktywności Lokalnej na lata 2012-2014"**, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łowickiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2012r..

PRZEWODNICZĄCY RADY

Bolesław Heichman

RADCA PRAWNY

mgr Elżbieta Janina Gołębiowska
Ed. SX-15

Załącznik
do Uchwały Nr XV/119/2011
Rady Powiatu Łowickiego
z dnia 21 grudnia 2011 roku

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ POWIATU ŁOWICKIEGO

DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH I UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI ORAZ PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

NA LATA 2012-2014

Łowicz 2011

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE ..... **STR. 3**

II. PODSTAWY PRAWNE PPROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI ..... **STR. 5**

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO ..... **STR. 7**

IV. CEL PROGRAMU ..... **STR. 9**

V. OCENA ZASOBÓW NIEZBĘDNYCH DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW ..... **STR. 11**

VI. ADRESACI PROGRAMU, OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ I METOD REALIZACJI ..... **STR. 12**

VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU ..... **STR. 19**

VIII. EWALUACJA I MONITORING ..... **STR. 19**

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY ..... **STR. 19**

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ..... **STR. 20**

XI. REALIZATORZY I PARTNERZY ..... **STR. 21**

I. WPROWADZENIE

Program Aktywności Lokalnej Powiatu Łowickiego na lata 2011 – 2014, zwany dalej PAL, został opracowany w odpowiedzi na problemy mieszkańców powiatu łowickiego zdiagnozowane w ***Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łowickim na lata 2008-2020, Powiatowym Programie Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2008-2013*** oraz w ***Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006–2013.*** W związku z nowymi możliwościami ich rozwiązywania stanowi jednocześnie aktualizację i uzupełnienie wymienionych dokumentów oraz ich integralną część.

PAL jest istotnym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej oraz dokumentem wyznaczającym kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom powiatu łowickiego jak najwyższej jakości życia. Celem PAL jest wprowadzanie skutecznych metod przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom społecznym. Efektem wdrażania PAL będzie wyższa jakość życia i wyższy poziom bezpieczeństwa socjalnego, wyrównywanie szans rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz integracja społeczności lokalnej.

PAL został opracowany w celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej z terenu powiatu łowickiego oraz w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej.

Program aktywności lokalnej skierowany jest do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni, obejmującej obszar gminy: dzielnicy, osiedla, sołectwa, wsi. Może to być środowisko grupy zawodowej lub społecznej (np. niepełnosprawnych, osób wychodzących z placówek

opiekuńczo-wychowawczych), mieszkańców bloku czy nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy[1].

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592) powiat realizuje określone zadania publiczne, m.in. z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pomoc społeczna ma za zadanie wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zaspokoić niezbędne potrzeby życiowe tych osób, umożliwić im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna zmierzać do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, jakie w ramach zadań własnych realizuje powiat łowicki, dużą grupę stanowi młodzież pochodząca ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w wieku 15-18 lat oraz pełnoletni wychowankowie przebywający w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wkraczając w samodzielne życie grupa ta ma m.in. problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb, nie znajduje swojego miejsca na rynku pracy oraz nie wykazuje motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. Metodą na zniwelowanie tych problemów jest innowacyjność działania oparta na współpracy wielu podmiotów i instytucji. Taką szansę stwarza Program Aktywności Lokalnej.

---

[1] Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Od 2008 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu realizuje, przy udziale środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego, projekt systemowy UMIEM WIĘCEJ w ramach Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej", Działania 7.1 „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji", Poddziałania 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie" Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jednym z narzędzi możliwych do zastosowania w toku realizacji projektów systemowych jest program aktywności lokalnej.

II. PODSTAWY PRAWNE PAL ORAZ ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015,
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski,
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007–2013,
- Program Operacyjny KAPITAŁ LUDZKI Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 (Narodowa Strategia Spójności),
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007–2020
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020,
- Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013.

Na poziomie lokalnym powiatu łowickiego PAL jest zgodny z:

- *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łowickim na lata 2008-2020,*

oraz z

- *Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006–2013,*

➢ *Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006–2013,*

➢ *Powiatowym Programem Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2008-2013*

i stanowi narzędzie realizacji tychże dokumentów.

Podstawą prawną PAL są:

1. Zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.), a w szczególności:

➢ Art. 2, zgodnie z którym:

1. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

2. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

➢ Art. 3 ust. 1 i 2, zgodnie z którym:

1. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

2. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

➢ Art. 112 ust. 13, zgodnie z którym *rada powiatu, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.*

127 poz. 721 ze zm.), a w szczególności art. 35a, zgodnie z którym do zadań powiatu należy między innymi:

1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

a) rehabilitacji społecznej, (...)

c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,

2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1, (...)

4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności, (...)

6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej (...) tych osób.

3. Zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149 poz. 887).

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W powiecie łowickim do osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą osoby niepełnosprawne oraz młodzież przebywająca w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na 81.151 mieszkańców[2] powiatu łowickiego (kobiet - 41.921, mężczyzn – 39.230) osób niepełnosprawnych jest - 11.177 (źródło dane GUS Oddział Brzeziny), w tym:

- osoby niepełnosprawne od urodzenia - 2.363 osób
- niepełnosprawność nabyta po 18-tym roku życia - 8.814 osób.

[2] Liczba ludności (dane z Urząd Statystyczny w Łodzi, 2009r.)

Wśród wydatków budżetu powiatu 12% środków przeznaczono na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu pomocy społecznej.

Od 2008 roku osoby te otrzymują wsparcie w zakresie integracji społeczno-zawodowej w ramach projektu systemowego UMIEM WIĘCEJ. Takie wsparcie skierowane było również w stosunku do pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Analiza potrzeb wskazuje jednak na potrzebę rozszerzenia tej grupy beneficjentów ostatecznych o młodzież w wieku 15-18 lat i rodziców zastępczych. Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu na terenie powiatu łowickiego funkcjonują łącznie 103 rodziny zastępcze, w tym 85 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, 17 niespokrewnionych z dzieckiem i 2 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze. Łącznie umieszczonych w nich jest 149 dzieci, w tym: 34 dzieci w wieku do 7 lat i uprawnionych do zasiłku pielęgnacyjnego oraz 52 dzieci w wieku 14-18 lat. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na dzień 31.12.2010r. umieszczonych było 32 dzieci z powiatu łowickiego, w tym 7 w wieku 15-18 lat. Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych to 54 osoby[3].

W wyniku wieloletniej obserwacji tej grupy osób zidentyfikowano główne problemy przyczyniające się do wykluczenia społecznego:

- powielanie negatywnych wzorców,
- wyuczona bezradność,
- niska samoocena i trudności adaptacyjne,
- skłonności do uzależnień,
- problemy osobowościowe,
- brak akceptacji w środowisku lokalnym,
- niskie wykształcenie.

[3] Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na dzień 31.12.2010r.

Szczególne trudności w adaptacji w środowisku ma młodzież w wieku 15-18 lat przebywająca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach zastępczych. Do tej grupy należą też pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Głównym ich problemem jest często brak motywacji do podjęcia pracy po opuszczeniu zastępczej formy opieki. Rzadziej zdobywają dobre wykształcenie, a co za tym idzie mają małe szanse na poprawę swojego położenia. Cechą charakterystyczną tej grupy jest brak zaradności życiowej i umiejętności skutecznego radzenia sobie z rzeczywistością oraz uzależnienie od pomocy społecznej. Z tego względu istotne jest, aby wsparcie indywidualne kierowane do tej grupy docelowej było wszechstronne i obejmowało wsparcie społeczne, szkoleniowe, doradcze, psychoterapię i działania integracyjne na poziomie lokalnym. Takie możliwości daje Program Operacyjny Kapitał Ludzki finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Realizacja tych zadań, a szczególnie objęcie rodzin zastępczych o stażu do 3 lat opieką koordynatora pieczy zastępczej stanowi wymóg zapisany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

IV. CEL PROGRAMU

Celem głównym PAL jest rozwój społeczny poprzez aktywizowanie rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej realizowany poprzez działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, zapewnienia współpracy i koordynacji instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe PAL:

1) Podejmowanie inicjatyw na rzecz podniesienia jakości życia i świadomości obywatelskiej rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej z terenu powiatu łowickiego.
2) Prowadzenie działań aktywizacyjnych i integracyjnych adresowanych do osób należących do określonej grupy zawodowej lub społecznej.
3) Realizowanie środowiskowej pracy socjalnej mającej na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych poprzez objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora.
4) Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu osób i rodzin.
5) Przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych oraz programów środowiskowych na rzecz aktywnej integracji.
6) Edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych.
7) Organizowanie i inspirowanie udziału osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej z terenu powiatu łowickiego w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym, turystycznym.
8) Podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz kluczowych kompetencji osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci, pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu powiatu łowickiego. Nabycie kompetencji i umiejętności społecznych.

9) Podniesienie zdolności poruszania się na rynku pracy.

V. OCENA ZASOBÓW NIEZBĘDNYCH DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

PAL może być realizowany przez pracownika socjalnego, innych pracowników jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracowników jednostek samorządu terytorialnego lub pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych.

Głównym realizatorem PAL jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu, które dysponuje bazą lokalową oraz sprzętem biurowym niezbędnym do obsługi zadań PAL. Ponadto Centrum zatrudnia kadrę do obsługi merytorycznej, organizacyjnej oraz zarządzania projektem systemowym, w ramach którego finansowany będzie PAL. Głównymi realizatorami projektu systemowego są pracownicy socjalni i inspektorzy ds. rehabilitacji społecznej i zawodowej.

W dbałości o należytą, pełną i skuteczną realizację zadań przewidzianych w PAL Powiat Łowicki może zawierać partnerstwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Zadania PAL mogą być realizowane w partnerstwie na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym, na podstawie porozumienia, umowy, uchwały lub statutu.

Na terenie powiatu funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej. Celem działania warsztatów jest rehabilitacja zmierzająca do ogólnego rozwoju każdego uczestnika, poprawy zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej oraz integracji społecznej. Zajęcia prowadzone są w pracowniach tematycznych. Warsztaty dysponują wykwalifikowaną kadrą, która realizuje na rzecz uczestników zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, mające na celu umożliwienie tym osobom pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Pracownicy warsztatów terapii zajęciowej podejmą współpracę w zakresie realizacji zadań na rzecz uczestników warsztatów.

W powiecie łowickim prężnie działają organizacje pozarządowe, których zasoby ludzkie mogą stanowić niezwykle cenne wsparcie zarówno w zakresie diagnozowania potrzeb, jak i realizacji PAL.

VI. ADRESACI PROGRAMU, OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ I METOD REALIZACJI

Zgodnie z *Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013* beneficjentem projektu może być powiatowe centrum pomocy rodzinie działające na rzecz aktywizacji osób:

a) bezrobotnych i/lub
b) nieaktywnych zawodowo i/lub
c) zatrudnionych,

zagrożonych wykluczeniem społecznym które jednocześnie są osobami w wieku aktywności zawodowej (15–64 lata), korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,

- osób traktowanych, jako otoczenie osób wykluczonych społecznie, przez co rozumie się osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej oraz osoby zamieszkujące w środowisku osób wykluczonych społecznie. Osoby będące „otoczeniem" mogą występować w projektach wyłącznie w powiązaniu z osobami, o których mowa w ppkt (a)-(c).

W przypadku współfinansowania środkami projektu form środowiskowej pracy socjalnej - Programów Aktywności Lokalnej lub programów integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,

powinny one prowadzić do aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Diagnoza problemu społecznego powodującego zagrożenie wykluczeniem społecznym powinna być obligatoryjnym elementem programu pomocy społecznej lub programu aktywności lokalnej, przyjętego do realizacji na mocy uchwały rady gminy lub powiatu, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej. Działania środowiskowej pracy socjalnej obejmują wszystkie osoby w danym środowisku, będące w wieku aktywności zawodowej. Uczestnikami działań środowiskowych mogą być również inne osoby (m.in. nie spełniające kryteriów wiekowych) rozumiane jako otoczenie osób wykluczonych społecznie.

Uczestnikami projektu mogą być m.in.:

- osoby z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub dotyczących rodziny w kryzysie, zwłaszcza rodziny niepełnej lub wielodzietnej;
- osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze (zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej);
- młodzież w wieku od 15 do 25 roku życia, pochodząca ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym znajdująca się w rodzinach naturalnych, rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo–wychowawczych).

Osobami z otoczenia mogą być na przykład:

- członkowie rodziny uczestnika projektu (małżonek/małżonka, dzieci, rodzice), jeśli zamieszkują wspólnie i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe;
- mieszkańcy i sąsiedzi zamieszkujący wspólnie w bloku, osiedlu, dzielnicy;
- osoby ze wspólnego środowiska pracy;
- osoby należące do tych samych kategorii społecznych, związane środowiskowo z klientem projektu, (ale nieobjęte wprost projektem), np. osoby niepełnosprawne, rodzice samotnie wychowujących dzieci;

W ramach realizacji PAL można stosować i finansować zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym nazwanych - instrumentami aktywnej integracji.

W ramach PAL możliwe jest zastosowanie m.in.:

a) **zasiłków i pomocy w naturze** – wypłata pomocy na usamodzielnienie: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

b) **środowiskowej pracy socjalnej** - działania realizowane przez koordynatora pieczy zastępczej w środowisku, mające na celu m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,

- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

c) **instrumentów aktywnej integracji** – zespół instrumentów o charakterze aktywizacyjnym mających doprowadzić do przywrócenia osób objętych programem na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem poprzez przywrócenie zdolności zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wsparcie ich powrotu do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Instrumenty aktywnej integracji zastosowane w programie zgodne są z zapisami *Zasad przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013* i dzielą się na cztery grupy:

1. **Instrumenty aktywizacji zawodowej:**

a) organizacja i finansowanie usług wspierających, w tym: trenera pracy, doradcy zawodowego.

2. **Instrumenty aktywizacji edukacyjnej**:

a) skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym;

b) skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego, mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego (po konsultacji z właściwym powiatowym urzędem pracy w przypadku, gdy klientem jest osoba zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna);

c) skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych

kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową (po konsultacji z właściwym powiatowym urzędem pracy w przypadku, gdy klientem jest osoba zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna);

d) organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego);

e) sfinansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej.

3. **Instrumenty aktywizacji zdrowotnej**:

a) skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia;

b) skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób;

c) skierowanie i sfinansowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

d) skierowanie i sfinansowanie programu psychoterapii w zakładzie lecznictwa odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu, w rozumieniu przepisów o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

e) skierowanie i sfinansowanie programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;

f) sfinansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych, kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych;

4. **Instrumenty aktywizacji społecznej**:

a) organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia,

świetlicach i klubach, o których mowa w przepisach pomocy społecznej oraz przepisach o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

b) koszty vouchera (talonu) na samodzielny zakup usług społecznych dokonywanego przez osobę będącą stroną kontraktu socjalnego lub inną formą działań – objętą działaniami aktywnej integracji jako działanie służące usamodzielnieniu klienta pomocy społecznej. Zasady zakupu usług i ich wykaz określa ośrodek pomocy społecznej lub powiatowe centrum pomocy rodzinie;

c) organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym kosztów zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej;

d) organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera;

e) organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych, w tym kosztów zatrudnienia asystenta rodzinnego;

f) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych (art. 36, pkt. 2 lit q ustawy o pomocy społecznej), osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych;

g) organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu, zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy;

h) organizacja i finansowanie metod pracy w środowisku rodzinnym;

i) organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę;

j) organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę;

k) organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy;

l) organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

d) **działań o charakterze środowiskowym** – inicjatyw integracyjnych obejmujących przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych i programów środowiskowych, np. spotkania z grupami docelowymi, edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie spotkań i działań edukacyjnych, inspirowanie udziału w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym czy sportowym.

W przypadku realizacji programu aktywności lokalnej w ramach projektu, obowiązkowe jest zastosowanie, co najmniej czterech instrumentów aktywnej integracji, z tym że każda z osób uczestniczących w projekcie musi skorzystać co najmniej z jednego instrumentu aktywnej integracji[4].

[4] Z instrumentów aktywnej integracji mogą korzystać również osoby zaliczone do otoczenia osób wykluczonych społecznie, o ile mieszczą się w limicie wydatków na uczestnika projektu (przy czym wydatki na wsparcie otoczenia osób wykluczonych nie mogą przekroczyć 50% limitu wydatków na uczestnika projektu), a działania wobec uczestnika projektu (korzystanie z instrumentów aktywnej integracji) zostaną prawidłowo zaplanowane.

VII. Czas trwania programu

Program Aktywności Lokalnej Powiatu Łowickiego realizowany będzie w latach 2012-2014.

Harmonogram poszczególnych działań w danym roku zgodny będzie z harmonogramem realizacji projektu przedstawionym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu UMIEM WIĘCEJ na dany rok budżetowy lub innego z dofinansowaniem zewnętrznym, w tym unijnym.

VIII. Ewaluacja i monitoring

Realizacja PAL będzie na bieżąco monitorowana przez pracowników merytorycznych poprzez ankiety i wywiady z uczestnikami. Sprawozdania z realizacji szczegółowych programów w ramach PAL przedkładane będą do zatwierdzenia przez Radę Powiatu Łowickiego razem ze sprawozdaniami z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu corocznie.

IX. Przewidywane rezultaty

Przewidywane rezultaty programu:

1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego na terenie powiatu łowickiego wśród młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej.
2. Zastosowanie nowych narzędzi i form pracy w pomocy społecznej.
3. Wzrost zaangażowania mieszkańców powiatu łowickiego w życie społeczne.
4. Podniesienie kompetencji zawodowych i społecznych osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych i osób umieszczonych w pieczy zastępczej.

5. Aktywizacja wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców powiatu łowickiego.
6. Integracja tej grupy z otwartym rynkiem pracy.
7. Zwiększenie dostępu do profesjonalnego doradztwa.
8. Wzrost umiejętności społecznych, poczucia własnej wartości i podniesienia samooceny.
9. Wzmocnienie funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.
10. Przeciwdziałanie demoralizacji młodzieży.
11. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
12. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych.
13. Zwiększenie świadomości społecznej odnośnie problemów młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej.

X. **Źródła finansowania**

PAL będzie realizowany na podstawie umowy ramowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zawartej pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Łodzi a Powiatem Łowickim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu, zgodnie z którą środki na finansowanie projektu systemowego przyznawane są corocznie na podstawie zatwierdzanych w kolejnych latach budżetowych wniosków o dofinansowanie realizacji projektu.

PAL może być też finansowany z innych źródeł zewnętrznych, w tym środków unijnych na zasadach określonych w umowach o dofinansowanie.

Koszt realizacji działań ujętych w programie będzie określany w każdym roku jego realizacji i zależny od środków Europejskiego Funduszu Społecznego uzyskanych na realizację projektu UMIEM WIĘCEJ oraz środków finansowych przekazanych na realizację innych programów celowych. Koszt prowadzonych

działań będzie zgodny ze szczegółowymi budżetami projektów zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie.

XI. Realizatorzy i partnerzy

Realizatorem Programu Aktywności Lokalnej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu.

Skuteczna realizacja programu wymaga współpracy Centrum m.in. z:

- Powiatowym Urzędem Pracy w Łowiczu,
- Sądem Rejonowym w Łowiczu,
- rodzinami zastępczymi,
- szkołami,
- organizacjami pozarządowymi,
- otoczeniem uczestników projektu.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Bolesław Heichman